

Fra grønnstruktur til blå-grønn infrastruktur – gjør det noen forskjell?

Grønnstruktur er et begrep som er godt innarbeidet i vårt fagområde etter at det ble lansert som begrep på 1980-tallet og kom som veileder fra Direktoratet for naturforvaltning (DN) første gang i 1994, seinere i 2003. DNs definisjon av begrepet grønnstruktur er: Veven av mer eller mindre sammenhengende store og små naturpregede områder i byer og tettsteder. Sammenhenger til større områder er viktig for lett adgang til markaområder, kulturlandskap, elvekorridorer og områder langs sjøen. Private hager, fellesarealer i boligområder og ulike restområder er også innlemmet i denne definisjonen. Det flerfunksjonelle har alltid vært et viktig aspekt innenfor dette.

De siste årene, med klimaendringer som bl.a. fører til økt nedbør og flom, har ført til økt oppmerksomhet om vannveiene, jfr. årets flom i Gudbrandsdalen og Østerdalen. Fokus ble rettet mot det blå, vassdragene i grønnstrukturen, og man begynte å snakke om det grønne og det blå sammen. Oslo lanserte byen som "the blue and the green and the city in between". Nye begrep dukket opp: blå-grønn struktur, blå-grønne løsninger, og lignende. Sist høst ble det dannet et blå-grønt nettverk: Nettverk for blågrønne byer – et flerfaglig nettverk for uterom. Dette er åpent for alle interesserte. Se <http://blagrønnebyer.ning.com/>.

Når begrepet blå-grønn infrastruktur dukket opp som et nytt og utvidet begrep, etter hvordan jeg tolker det, begynner det å definere en holdning til økt samarbeid på tvers av fag, etter min mening. Den alminnelige forståelsen av infrastruktur er kort definert slik: "den underliggende strukturen som trengs for å få samfunnet til å fungere". Deri ligger også vann- og avløpsnett. Når infrastrukturen skal være blå-grønn, er det et signal om at man aktivt jobber for å komme frem til løsninger som forholder seg til vassdragene våre slik at de fungerer godt for samfunnet. Det vil si at man aktivt jobber med flomproblematikk. Det er allment kjent at vann- og avløpsnettet i de fleste norske byer er sprengt i dag.

Det er ikke bare økt nedbør som skaper flom, men også økning av tette flater, gjennom økt urbanisering. På de grå, tette flatene fra tak, veier og plasser, renner vannet fort av. Hvor blir det av? Tradisjonelt går vannet via sluk til avløpsrør under bakken og føres raskt ut i vassdragene. Ved å bruke blå-grønn infrastruktur i stedet for tradisjonell infrastruktur, kan vi unngå mye av flomskadene. Vi kan aktivt gå inn og lede vannet til

flater som kan absorbere vann og lede det på overflaten. Vannet kan på ulike måter bremses opp og til dels infiltreres i grønnstrukturen. Men da må vi sikre oss at det er en sammenhengende grønnstruktur som kan ta imot de økte vannmengdene forårsaket av både økt nedbør og økt fortetting.

Dette er ikke ny kunnskap, eller nye metoder. De har vært brukt som løsninger innenfor landskapsarkitektur og andre grøntfag i årtier, for ikke å si århundrer. Problemet i dag er at vi i altfor mange år har stolt på at det vannet vi fører til sluk, har gått dit og blitt borte. Sånn er det ikke lenger. Vi må alle aktivt finne gode løsninger på stedet, løsninger som bremses opp vannets gang mot vassdragene. Dette kalles gjerne lokal overvannsdiskonering (LOD). Vi må lære av naturen – gi plass til de grønne, vannabsorberende arealene. Dette er en vinn-vinn-situasjon. Sammenhengende grønne områder, grønnstruktur, fører til økt biologisk mangfold og økt mulighet for rekreasjonsarealer i det grønne. Det er allment kjent at grønne omgivelser har god effekt på vår helse, både opplevelsesmessig og som mulighet for fysisk aktivitet.

Via den nye plan- og bygningsloven (2009) har kommunene mulighet til å sette større krav til at utbyggere må anlegge LOD-løsninger og ikke slippe overvann direkte inn på kommunens overvannsnett. Dette gjør mange kommuner i dag, men jeg tror de kunne være enda strengere i sine krav og håndtering av disse. Blå-grønn infrastruktur trenger mer plass enn tradisjonell infrastruktur med nedgravde rørtraseer. Disse arealene må sikres gjennom bl.a. hensynssoner langs vassdrag. De bør også henge sammen slik at det blir et sammenhengende nett av blå-grønne løsninger.

Jeg tror blå-grønn infrastruktur snakker til en bredere faggruppe enn begrepet grønnstruktur. Begrepet aktiviserer en tverrfaglig forståelse og inviterer til økt tverrfaglig samarbeid for felles å kunne løse overvanns- og flomproblematikken vi står overfor. Resultatene vil komme alle til gode, både de som slipper å få vann i kjelleren ved store nedbørsmengder og alle som får det grønne nært til rekreasjonsformål, opplevelser og biologisk mangfold.

Ingrid Merete Ødegård er
1. amanuensis i landskapsarkitektur
ved Institutt for landskapsplanlegging, UMB